A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babes–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet/Tanszék	Magyar Néprajz és Antropológia Intézet
1.4 Szakterület	Kultúratudomány
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Néprajz

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve		LLC3223 Antropologie VI. Antropologia scrisului Irásantropológia					
2.2 Az előadásért felelős tanár neve				Dr. Keszeg Vilmos			
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve				Drd. Bakos Áron			
2.4 Tanulmányi év	III.	2.5 Félév	II.	2.6. Az értékelés módja	Vizsga	2.7 A tantárgy típusa	Alaptantárgy Kötelező

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszáma)

3.1 Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	1
3.4 A tantervben szereplő össz-óraszám	36	melyből: 3.5 előadás	24	3.6 szeminárium/labor	12
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					22
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					22
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					20
Konzultáció					7
Vizsgák					3
Más tevékenységek:					15

3.7 Egyéni munka össz-óraszáma	89
3.8 A félév össz-óraszáma	125
3.9 Kreditszám	5

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	• Infrastruktúra: terem, laptop, vetítő • Minden előadásra kijelölt szöveget kell elolvasni.
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	• Infrastruktúra: terem, laptop, vetítő • Minden szemináriumre kijelölt szöveget kell elolvasni

6. Elsajátítandó kompetenciák

Szakmai kompetenciák	**C2.1**: a különböző kulturális tények és jelenségek elemzéséhez szükséges alapfogalmak, elméletek és módszerek ismerete és alkalmazása **C3.2**: a kulturális információk bemutatására alkalmas kontextusok sajátosságainak/jellemzőinek értelmezése **C4.3.** A néprajzi leírás, elemzés, értelmezés a humántudományok keretében **C6.4.** Standard kritériumok és módszerek alkalmazása a társadalmi és kulturális párbeszég minőségének leírására, mérésére

Általános kompetenciák	**CT2**: csoporton belüli, illetve személyközi (interperszonális) kommunikációs készségek fejlesztése és a csoportmunka keretében felvállalható szerepek kialakítása

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	• A tárgy szakirodalmában való tájékozódás. • A tárgy terminológiájával való ismerkedés. • Az írás és az írott szövegek értelmezésének módszereivel való megismerkedés.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	• Az írásantropológia nemzetközi irodalmában való tájékozódás. • A magyar íráskutatás irodalmával való megismerkedés. • A írás stratégiái és kontextusai • Az írás kutatásának módszerei • Egy terepmunka megtervezése és lebonyolítása; az elemzés dolgozat formájában való finalizálása

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés. Az írás mint univerzum. A populáris írás: íráshasználati habitusok	frontális előadás leíró, értelmező és okfeltáró **magyarázat**, illetve **szemléltetés**	
2. Az íráskutatás paradigmái (kvantitatív kutatás, histoire culturelle de la culture). Az íráskutatás módszerei és elvei. Az íráskutatás tudományterületei	frontális előadás leíró, értelmező és okfeltáró **magyarázat**, illetve **szemléltetés**	
3-4. Az alfabetizáció története, formái, kontextusai. A két alfabetizáció. Oralitás versus írás? Olvasási szokások.	frontális előadás leíró, értelmező és okfeltáró **magyarázat**, illetve **szemléltetés**	
5. Az írás a populáris kultúrában. Az írás funkciói	frontális előadás leíró, értelmező és okfeltáró **magyarázat**, illetve **szemléltetés**	
6-7. Az írás speciális alkalmazásai/az írás szociális jelentései. Écritures ordinaires. Az íráshasználat következményei	frontális előadás leíró, értelmező és okfeltáró **magyarázat**, illetve **szemléltetés**	
8. A betolakodók: autodidakták, önéletírók, nőírók.	frontális előadás leíró, értelmező és okfeltáró **magyarázat**, illetve **szemléltetés**	
9. A lázadó írás. Az írás és a nemi szerepek.	frontális előadás leíró, értelmező és okfeltáró **magyarázat**, illetve **szemléltetés**	
10. Az orális hagyományok átírása.	frontális előadás leíró, értelmező és okfeltáró **magyarázat**, illetve **szemléltetés**	
11. Az írott autobiográfiák funkciói.	frontális előadás leíró, értelmező és okfeltáró **magyarázat**, illetve **szemléltetés**	
12. Az írás és az emlékezet.	frontális előadás leíró, értelmező és okfeltáró **magyarázat**, illetve	

	szemléltetés	
13. A hasznos ismeretek tára: az írás mint tudásarchitektúra.	frontális előadás leíró, értelmező és okfeltáró **magyarázat**, illetve **szemléltetés**	
14. Irott szövegek egy egyén életterében.	frontális előadás leíró, értelmező és okfeltáró **magyarázat**, illetve **szemléltetés**	

Kötelező bibliográfia

Ambrus Judit

2008 A szövegtől a kontextusig. In: ANDRÁS Erzsi Erdei: *Kedvemre való, hogy meséljek*. A szövegeket válogatta, gondozta, az utószót írta AMBRUS Judit. Mentor Kiadó, Marosvásárhely. 309–344.

Bányai Irén, Sz.

1973 A „parasztirattárak" jelentősége az újkortörténeti muzeológiában. *Studia Comitatensia*. 2. Szentendre. 161–170.

GOODY, Jack – WATT, Ian

1998 Az írásbeliség következményei. In: NYÍRI Kristóf – SZÉCSI Gábor (szerk.): *Szóbeliség és írásbeliség. A kommunikációs technológiák története Homérosztól Heideggerig*. Áron Kiadó, Budapest, 111–128.
Hajnal István
1998 Írásbeliség és fejlődés. *Replika* 30. sz. 195–210.
Keszeg Vilmos
1998 Írott szövegek egy egyén életterében. *Ethnographia* 109. 2. 589-628.

2008 *Alfabetizáció, írásszokások, populáris írásbeliség*. KJNT–BBTE. Kolozsvár

Küllős Imola

1989 Paraszti írásbeliség: a folklór új formái. In. Jankovics J. – Kósa L. – Nyerges J. – Seidler W.*: A magyar nyelv és kultúra a Duna völgyében.* I. Budapest–Wien. 281–291.

Mohay Tamás
1994 *Egy naplóíró parasztember. Nagy Sándor élete és gazdálkodása a 20. század első felében Ipolynyéken.* Dissertationes Ethnographicae 10.

Nyíri Kristóf–Szécsi Gábor (szerk.):

1998 *Szóbeliség és írásbeliség. A kommunikációs technológiák történere Homérosztól Heideggerig* . Budapest, Áron

Tóth István György

1996 *Mivelhogy magad írást nem tudsz… Az írás térhódítása a művelődésben a kora újkori Magyarországon*. Budapest

Tóth Zsombor

2006 *A történelmem terhe. Antropológiai szempontok a kora újkori magyar írásbeliség textusainak értelmezéséhez*. (Ariadné Könyvek.) KOMP-PRESS–Korunk Baráti Társaság, Kolozsvár
Vajda András

2013 Az írás és az írott suzó hatalma. Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár

Ajánlott szakirodalom

BAJKÓ Árpád (sajtó alá rendezte)

2010 Kiss Dániel: Minden gyümölcse életemnek. Mentor, Marosvásárhely

BENSA, Alban
2001 Fièvres d'histoire dans la France contemporaine. In: Alban BENSA – Daniel FABRE (dir.): *Une histoire à soi. Figuration du passé et localités*. Éditions de la Maison des sciences de l'homme, Paris, 1–12.
BODROGI Tibor

1987 A tetoválás etnológiája (A személyi művészet és műfajai). *Forrás* XIX. (3) 110–142.
CAVALLO, Guglielmo – CHARTIER, Roger (szerk.)
2000 *Az olvasás kultúrtörténete a nyugati világban.* Balassi Kiadó, Budapest
Chartier, Roger

/É.n/1999/ *Le jeu de la règle*. Presses Universitaires de Bordeaux

Chartier, Roger (red.)

1995 Histoires de la lecture. Un bilan des recherches. IMEC Éditions. Paris

Roger CHARTIER

/é.n./ Les révolutions de l'écrit. Le jeu de la règle. Bordeaux: Presses Universitaires de Bordeaux. 159–162.

Chartier, Roger

2001 Culture écrite et littérature à l'âge moderne. Annales. Histoire, Sciences Sociales. Juillet–Octobre. Nr.4–5. 2001 (56)783–802.

Fabre, Daniel (dir.), Soudière, La, M. – Voisenat, C. (testes réunis)

1997 *Par écrit*. Ethnologie des écritures quotidiennes. Paris, Éditions de la maison des sciences de l'homme

COLEMAN, Joyce

2003 Túl Ongon: a szóbeliség–írásbeliség módosított elméletének alapjai. In: NEUMER Katalin (válogatta és szerkesztette): *Kép, beszéd, írás*. Gondolat Kiadói Kör, Budapest, 110–142.
KRISTÓF Ildikó, Sz.

2002 A számoktól a (jogi) szövegekig: alfabetizációtörténet, olvasástörténet vagy kommunikációtörténet? *Acta Papensia. A Pápai Református Gyűjtemények Közleményei* II. (1–2) 3–30.
Le Goff, Jacques
2000 *Az értelmiség a középkorban*. Budapest: Osiris (A XIII. század. A felnőttkor és problémái; A kolduló rendi és a világi magiszterek viszálya; Az egyetemi értelmiségtől a humanistákig; 91–115, 127–138, 149–181)

LYONS, Martyn
2001 La culture littéraire des travailleurs. Autobiographies ouvrieres dans l'Europe du XIXe siecle. *Annales*. HSS. Juillet–octobre 2001. Nr. 4–5. P. 927–946.

Martin, Henri-Jean

1996 *Histoire et devoirs de l'écrit.* Paris

NEUMER Katalin

1998 *Gondolkodás, beszéd, írás.* Kávé Kiadó, Budapest
NYÍRI Kristóf

1998 Adalékok a szóbeliség-írásbeliség paradigma történetéhez. In: NYÍRI Kristóf – SZÉCSI Gábor (szerk.): *Szóbeliség és írásbeliség. A kommunikációs technológiák története Homérosztól Heideggerig*. Áron Kiadó, Budapest, 7–17.
TAKÁCS Lajos

1979 A paraszti írásbeliség XVII. századi történetéhez. *A MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztályának Közleményei* XXXI. (3–4) 361–369.
Ujváry Zoltán

1980 *Népszokás és népköltészet*. Debrecen

Ong Walter J.

1998 A szöveg mint interpretáció. In: Nyíri Kristóf – Szécsi Gábor (szerk.*): Szóbeliség és írásbeliség. A kommunikációs technológiák történere Homérosztól Heideggerig*. Áron. Budapest. 143–166.

1998 Látom, amit mondasz: az értelem érzékanalógiái. In: Nyíri Kristóf – Szécsi Gábor (szerk.): *Szóbeliség és írásbeliség. A kommunikációs technológiák történere Homérosztól Heideggerig*. Áron. Budapest. 167–188.

VEREBÉLYI Kincső

1995 A szépírástól a képírásig. (Jegyzetek a magyar népi grafika válfajairól.) In: Paládi-Kovács Attila (főszerk.): *Népi kultúra – népi társadalom. A Magyar Tudományos Akadémia Néprajzi Kutatóintézetének Évkönyve XVIII. Folklórműveltség a 18. századi Magyarországon.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 205–234.

8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Az olvasás szerepe a népi/ populáris kultúrában • CARRIÈRE, Jean-Claude–ECO, Umberto: Ne remélje, hogy megszabadul a könyvektől. Európa Könyvkiadó, Budapest, 2010.	leíró, értelmező és okfeltáró **magyarázat**, illetve **szemléltetés** és **megbeszélés**	

• CHARTIER, Roger: „Népi" olvasók, „népszerű" olvasmányok a reneszánsztól a klasszicizmusig. In. CAVALLO, Guglielmo–CHARTIER, Roger (szerk.): *Az olvasás kultúrtörténete a nyugati világban*. Balassi Kiadó, Budapest, 2000: 305–320. • LYONS, Martin: A 19. század új olvasói: nők, gyermekek, munkások. In. CAVALLO, Guglielmo–CHARTIER, Roger (szerk.): *Az olvasás kultúrtörténete a nyugati világban*. Balassi Kiadó, Budapest, 2000: 348–380.		
2. Szóbeliség és írásbeliség • COLEMAN, Joyce: Túl Ongon. A szóbeliség-írásbeliség módosított elméletének alapjai. In: NEUMER Katalin (szerk.): Kép, beszéd, írás. Gondolat Kiadói kör, Budapest, 2003: 110–142. • NYÍRI Kristóf: Adalékok a szóbeliég-írásbeliség paradigma történetéhez. In. NYÍRI Kristóf–SZÉCSI Gábor (szerk.): *Szóbeliség és írásbeliség*. A kommunikációs technológiák története Homérosztól Heideggerig. Áron Kiadó, 1998: 7–17. • ONG, Walter J: Az elsődleges szóbeli kultúrák legújabbkori felfedezése. In. NYÍRI Kristóf–SZÉCSI Gábor (szerk.): *Szóbeliség és írásbeliség*. A kommunikációs technológiák története Homérosztól Heideggerig. Áron Kiadó, 1998: 39–55. • TÓTH István György: Az írás lassú térhódítása a paraszti művelődésben. In. U.ő. *Mivelhogy magad írást nem tudsz...* Az írás térhódítása a művelődésben a kora újkori Magyarországon. Történettudományi Intézet, Budapest, 1996, 63–116. • TÓTH G Péter: Tanuságtétel vagy tanuvallomás szerződés vagy jegyzőkönyv. *Acta Papensia* 2002, II. 1-2. 99–124.	leíró, értelmező és okfeltáró **magyarázat**, illetve **szemléltetés** és **megbeszélés**	
3. Az írásbeliség mint kulturális emlékezet • ASSMANN, Jan: *A kulturális emlékezés*. Írás, emlékezés és politikai identitás a korai magaskulturákban. Atlantisz Könyvkiadó, Budapest. 1999: 11–158. • JEAN, Georges: *Az írás, az emberiség emlékezete*. Park Kiadó, Budapest, 1992	leíró, értelmező és okfeltáró **magyarázat**, illetve **szemléltetés** és **megbeszélés**	
4. Az írás speciális alkalmazásai • KESZEG Vilmos: Az írás a populáris kultúrában. *Néprajzi Látóhatár,* 1997., VI. 45–52 • KESZEG Vilmos: Szövegtípusok, szövegfunkciók és íráshasználat az aranyosszéki temetési szertartásban In. Cseri Miklós et ali (szerk.): *Paraszti múlt és jelen az ezredfordulón* Szentendre, 2000: 131 – 163. • OFRIM, Alexandru: Cheia şi psaltirea. Imaginarul cărţii în cultura tradiţională românească. Editura Paralela 45, Bucureşti, 2001.	leíró, értelmező és okfeltáró **magyarázat**, illetve **szemléltetés** és **megbeszélés**	
5 A „betolakodó" írók • LOTTMAN, Jurij: A szüzsé eredete tipológiai aspektusból. In. KOVÁCS Árpád – V GILBERT Edit (szerk.): Kultúra, szöveg, narráció. Orosz elméletírók tanulmányai. Pécs, 1994, 82–118**.** • LEPENIES Wolf: Irodalom és tudomány közt félúton. *Szofi,* 2001, II. 1-2.53–61. • HITES Sándor: Hozzáértés, köztudalom, dilettantizmus: történetírás a 19. században. In: Biczó Gábor (szerk.): *Antropológia és irodalom. Egy új paradigma útkeresése*. Csokonai kiadó, Debrecen, 2003: 241 – 251. • BICZÓ Gábor: Szász János: az utolsó méhvadász. (Egy naiv „szépíró" fenomenológiai portréja). In.: Biczó Gábor (szerk.): *Antropológia és irodalom. Egy új paradigma útkeresése*.	leíró, értelmező és okfeltáró **magyarázat**, illetve **szemléltetés** és **megbeszélés**	

Csokonai kiadó, Debrecen, 2003: 270–286.		
6. A populáris írás „nagy" rendszerei: parasztirattárak • BÁNYAI Sz. Irén: A parasztirattárak jelentősége az újkortörténeti muzeológiában. *Studia Comitatensia*. 1973. 2. sz. 161–171. • GYÁNI Gábor: Levéltári kánon és történetírói tapasztalat. Levéltári Szemle, 2008. LVIII. évf. 3. sz. 4–9. • KESZEG Vilmos: Írott szövegek egy személy életterében. *Ethnographia*, 1998. 109. évf. 2. sz. 589–628. • KÜLLŐS Imola: A személyes dokumentumok kutatása a magyar folklorisztikában. In: Uő. (szerk.): Az életrajzi módszer. Alkalmazása és eredményei a néprajzban és az antropológiában. Documentatio Ethnographica 9. MTA Néprajzi Kutató Csoport, Budapest, 1982. 163–173. • NORA, Pierre: Küldetés és kihívás: a levéltár a mai társadalomban. *Levéltári Szemle,* 2006. LVI. évf. 1. sz. 4–6.	leíró, értelmező és okfeltáró **magyarázat**, illetve **szemléltetés** és **megbeszélés**	
7. A kézírás szerepe az IKT korában • KESZEG Vilmos: Nem írunk többet kézzel? Fordulóponthoz érkezett az írás története. *Transindex*. http://eletmod.transindex.ro/?cikk=24904 (2016. 02. 29.) • BALÁZS Géza: Az írásbeliség változásai. A nyelv egyetlen létforma – de több technológia. *Napkút*. 2007. 3. sz. 101–106. http://www.napkut.hu/naput_2007/2007_03/101.htm (2017.03.10.)	leíró, értelmező és okfeltáró **magyarázat**, illetve **szemléltetés** és **megbeszélés**	

9. A szakmai testületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- A tantárgy az utóbbi évek tudományos eredményeit alkalmazza.

10. Értékelés

A tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Ennek aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	A szakterminológia ismerete A kötelező irodalom ismerete Az írás kutatási és értelmezési módszereinek ismerete	Teszt, egy kérdés kifejtése	Vizsgajegy 33%
	Egy saját kutatás megtervezése és finalizálása	Adatbázis összeállítása; dolgozat	Dolgozat 33%
10.5 Szeminárium / Labor	A szakirodalom ismerete	Teszt	33%
	A megbeszéléseken való aktív részvétel	Megbeszélés	
10.6 Minimális követelmények			
• A terminológia ismerete • Az alapvető irodalom ismerete • Egy adatbázis összeállítása • a vizsgára való jelentkezés előfeltétele a kijelölt feladatok elvégzése • a túl sok hiányzást felhalmozó hallgatóknak plusz feladatokat kell teljesíteniük			

Data completării Kitöltés dátuma	**Semnătura titularului de curs** Előadás felelősének aláírása	**Semnătura titularului de seminar** Szeminárium felelősének aláírása	**Semnătura titularului de curs practic** Gyakorlati szem. felelősének aláírása

2020.04.09.			

Data avizării în departament Intézeti jóváhagyás dátuma	**Semnătura Directorului de Departament** Intézetigazgató aláírása
2020.04.16.	

Data avizării la Decanat Dékáni jóváhagyás dátuma	**Semnătura Prodecanului responsabil** Felelős dékánhelyettes aláírása	**Ştampila facultăţii** Egyetem pecsétje
2020.04.30.		